

**Tartumaa
toidupiiirkond**
2025 Maitseelamused
Võrtsust Peipsini

Tartumaa Omavalitsuste Liit

Arenguprogrammi „Koolipere toidutargaks!“ piloteerimine

Tartumaa Omavalitsuste Liit (TOL), mis seob kaheksat Tartumaa kohalikku omavalitsust, töötab koos partneritega välja arenguprogrammi „Koolipere toidutargaks!“, et toetada maakonna kooliperesid teadliku, kaasava ja õpilaste vajadustest lähtuva koolitoidukultuuri kujundamisel.

Tegevusmudeli väljatöötamine algas 2024. aasta kevadel koostöös Tartu Biotehnoloogia Pargi, Eesti Maaülikooli Mahekeskuse ja Tartumaa toiduhariduse juhtgrupiga ning sügiseist alustati programmi piloteerimist viies Tartumaa koolis.

Arenguprogrammi innovaatus seisneb selles, et programm kaasab koolitoiduga seotud arendustegevustesse kogu koolipere: õpetajad, õpilased, lapsevanemad, köögi personali jt. Eriliseks teeb programmi ka see, et osalevad koolid ei läbi ühesugust koolitust, vaid kujundavad muutusi oma kooli vajadustest lähtudes – töötavad meeskonnaga välja tegevuskava ja hakkavad seda oma koolis ellu viima. Selle protsessi juures pakuvad tuge kogenud mentorid, kes aitavad ideedest kujundada püsivaid lahendusi. Tegevused ei ole suunatud mitte üksnes menüüde täiustamisele või tervislikkuse rõhutamisele toiduvalikutes, vaid eesmärk on luua tervik, mis hõlmab nii toiduharidust kui ka uudseid toitlustuskorralduse lahendusi.

Piloteerimist rahastati Riigi Tugiteenuste Keskuse meetmest ning Tartu Biotehnoloogia Pargi projekti KISMET toel kogumahas 55 699 eurot, lisaks toetas Interregi Läänemere programmi projekt „Circular FoodShift“. Pilootprogrammis osalenud koolid tegid läbi mitmekülgseid muutusi, mis näitavad, et koolitoid on enam kui lihtsalt portsjon taldrikul – see on terviklik lähenemine, mis hõlmab nii toitlustuskorraldust ja toiduharidust kui ka kogukondlikku koostööd.

Pilootprojekti tulemusest saadud kogemused on mahukad:

- **Kohaliku ja mahetooraine väärtustamine** – programmis osalevad koolid töid fookusesse kohaliku tooraine kasutamise, mis kasvatab nõudlust piirkondlike tootjate toodangu järele ning soodustab lühikese tarneahela arengut.
- **Kokaameti ja köögipersonali nähtavuse suurendamine** – koolid osutasid senisest rohkem tähelepanu köögimeeskonna rollile, kaasates neid aktiivsemalt otsustusprotsessidesse ja õppetöösse, mis ühtlasi aitab tõsta koka ameti mainet ja kutsub noori seda valdkonda väärtustama.
- **Õpilaste teadlikkuse ja tarbijakäitumise muutmine** – koolides lõimiti toiduteemasid õppeainetesse, korraldati temaatilisi päevi ja loovtöid, mis kujundasid noorte arusaamu tervislikust ja keskkonda hoidvast toitumisest, mõjutades pikas plaanis ühiskonna toidukultuuri ja tarbimisharjumusi.
- **Toiduraiskamise vähendamine ja keskkonnahoid** – koolid katsetasid portsjonite kohandamist, andmepõhist planeerimist ja allesjäänud toidu taaskasutamist, kujundades eeskujuga teistele avaliku sektori toitlustajatele, samuti peredele.
- **Koolide ja kogukondade koostöö** – programmi keskmes oli koolipere, lapsevanemate, omavalitsuste ja toitlustajate koostöö, mis lõi süsteemse mudeli koolitoidu arendamiseks ja toetab kogu piirkonna toidusektori arengut, sidudes hariduse, tervise, keskkonna ja majanduse.

Tartumaa ja kogu Eesti toidusektori arengut mõjutab arenguprogramm mitmel viisil. See aitab väärtustada koolitoitu, kohalikku ja mahetoorainet, tunnustada kokaameti, suurendada õpilaste toiduteadlikkust ja kujundada uue põlvkonna tarbijakäitumist. Keskkonnahoiu kõrval aitab see edendada koostööd omavalitsuse, kooli ja kogukonna vahel ning siduda hariduse ja toitlustuse arengu koolis terviklikuks süsteemiks. Kokkuvõttes loob programm mudeli, mida saab rakendada üle Eesti. Selle vastu on juba huvi tundnud Harjumaa Omavalitsuste Liit ning Saaremaa vallavalitsus. Algatus on pärvinud tähelepanu ja tunnustust ka Interregi Läänemere piirkonna ja Interregi Euroopa programmi võrgustikus.

Huvi korral võta ühendust ja uuri lähemalt!

Kaidi Randpõld, Tartumaa Omavalitsuste Liidu arendusspetsialist

tel +372 5326 8963

e-post kaidi.randpold@tartumaa.ee

tartumaa.ee

Tartumaa
Omavalitsuste Liit

Kaasrahasanud
Euroopa Liit

Eesti
tuleviku heaks

Toiduinnovatsiooni kogemustlugude sari on osa
Tartumaa toidupiirkond 2025 tegevuskavast.

Tartumaa Arendusselts

